ויקדש עצמו. לשמש בנגיעות: **שמשין.** להוציא את הזרע: **פחדא לימי.** דאגת ירלה כי הכא מפני פחד כרכוס והגיע שעת וסתה ולא בדקה טהורה שהחרלה מסלקת הדמים: **ביעפופת.** הבהלות פתאום שאדם רואה או שומע נבהל מרפיא: **אלא הא דתנן כל האנשים.** הממים מחזקינן להו כזבין סמוך למיתתן ואי טעמייהו דב"ש משום ביעתותא דמלאך המות זכריס היכי מטמאו הא זכר אינו מטמא באונס דקיימן ביה מבשרו[ב] ולא מחמת אונסו[ג]: **אלא טעמייהו דב"ש.** מדרבנן משום כבוד זבין התקינו שיהו מטבילין כליס של סמוך למיתה אף על פי שלא נגעו בהם לאחר מיתה: **[כליס].** אף הכליס של קודם למיתה: **מתביישין.** שאפילו במיתתן הס משונין מכל אדם: **מתני' מטמא משום כאס.** דדס נדה במשהו דאי משום טומאת מת לא מטמא אלא ברביעית: **ומטמא באהל.** אס כל הרביעית יחד: **שמטמאה משום כאס.** שנעקר מחייס: **גמ' אף"ק מקור מקומו טמא.** הילכך אף על גב שנעקר לאחר מיתה מטמא בגדות מפני שהיה במקור מחייס ואע"ג דלאחר מיתה לאו רואה היא: **באהל ומי מטמא.** בתמיה. הרי יולא מחייס: **דס תבוסה איכא ביניהו.** לר' יהודה הואיל וספק הוא ספק אס נעקר כולו מחייס ספק אס נעקר מקצתו לאחר מיתה הוה דס תבוסה ומדרבנן מטמא באהל דמדאורייתא **עד שתהא רביעית** לאחר מיתה ור' יוסי סבר האי לאו דס תבוסה הוא דכיון דכורעת לילד הוא כולו נעקר מחייס: **איזהו דס תבוסה.** דאמרינן בפירקין דלעיל (דף סב:) דטומאתו דרבנן: **בחייו ובמותו.** שהתחילה הרביעית לצאת מחייס ספק כולו מחייס ספק כולו במותו זהו דס תבוסה וטמא מדרבנן באהל כדאמרי' בפירקין דלעיל [שם] דס תבוסה דרבנן: **וחכ"א.** זה אינו הואיל ואיכא לספוקי שמא כולו במותו הוה ליה ספק טומאה דאורייתא ברה"י וספקו טמא: **אלא איזהו דס תבוסה.** דטומאתו מדברי סופרים: **הרוג שיצא כו'.** דפשיטא לן דלא נפיק מייה רביעית שלמה לאחר מיתה. וספק רובו מחייס כו' רבותא אשמועינן דאע"ג דמספקא לן אי רובו מחייס גזר עליה טומאה ומיהו אי הוה נמי רובא לאחר מיתה אין טומאתו מן התורה דרביעית שלמה דמת בעינן ומיהו אי הוה פשיטא לן דרובא מחייס לא גזרו עליה: **ברשון** הרוג שיצא ממנו רביעית דם והיה מוטל במטה ודמו מטפטף לגומא טמא מפני שהטפה של מיתה מעורבת בו וחכמים [ה]מטהרין מפני

והאנן תנן שחרדה מסלקת הדמים. בלאו מתניתין דהכא הוה מצי למפרך אדרב אלא אגב דקאי אתני' פרק אמתניתין: **אלא** טעמא דבית שמאי [מ] בדתנן בראשונה. משמע דהך לא אתי כב"ה ותימה דבסוף מועד קטן (דף כז:) תני לה גבי שאר בראשונה דקתני התם דהוי הילכתא פסיקתא משמע דבכולהו הלכתא כמו שהתקינו לבסוף ובתוספת' דמכילתין (פ"ט) קתני לכולהו ואומר ר"ת דבריתא דהכא איירי בכליס שהיו עליה סמוך למיתה ומודו ב"ה בכליס שיש עליהס טומאת זבה אבל פלוגתא דמתניתין איירא דזב וזבה מטמאין באבן מסמא עד שימוק הבשר כו' שמא יתעלפה והך חומרא מוקי בית שמאי בכל הנשים שמטמאין באבן מסמא עד שימוק ואהא דוקא פליגי ב"ה ועו"ל דבראשונה דהכא היינו דמתחילה היו נוהגין כב"ה ולבסוף התקינו לכ"ע שיהיו נוהגין כבית שמאי: **מטמא** משום כתם. פי' כדס נדה במשהו דאי משום מת בעי רביעית: **מקור** מקומו **טמא איכא בינייהו.** לת"ק מקומו טמא ולא לענין שיהא הדס הנוגע בו טמא טומאת מגע דאפילו בלא מקור ליטמא אפי' [ו] פחות מרביעית משום דנגע במת אלא כתם דאייר גמורה קאמר שיטמא הדס במגע ובמשא אע"ג דלאו רואה היא לאחר מיתה הואיל והיה במקור מחייס ומשעת כבוס ליכא לטמויי כמו כתם דהא ודאי השתא הוא דאתא דס ולא מהני טומאת כתם אלא להיות טומאה בפחות מרביעית [במשהו]: **בין** בחייו בין במותו. מפרש ואזיל ספק בחייו כולו ספק במותו כולו ספק בחייו ובמותו קלת בחייו קלת במותו: **ה"ג בפי' ר"ח ובתוספתא דאהלות** (פ"ד) הרוג שיצא ממנו רביעית דם בחייו ובמותו ועדיין לא פסק ספק רובו מחיים כו'. ורבינו שמואל כתב דלא איתפרש ומפרש ר"י ועדיין לא פסק הדס משמת ושמא הולך ורבה עד שיהא רביעית שלמה ואף ע"ג דהשתא ליכא אלא רובו לאחר מיתה דגזרו אטו כולו מדין דס תבוסה אבל כשראינו כשפסק משמת לא גזרו עליו דין דס תבוסה כי בודאי לא יצא רביעית לאחר מיתה במה שיצא אחרי כן ודמו מטפטף לגומא [מ] (שמא) מספקא ליה לר"י אי בעי רבי יהודה ועדיין לא פסק כרבנן וטיפה של מיתה לאו דוקא אלא הכי קאמר ומה שיטפטף לאחר מיתה אינו מתבטל ראשון ראשון אלא מצטרפין כולן עד שיהא בו שיעור לטמא ורבנן מטהריס [ע] דראשון ראשון בטל אי דילמא לא בעי עדיין לא פסק וטיפה דנקט דוקא מדקאמר לקמן שאני אומר טיפה של מיתה עומדת לה אס ירדה למטה הוה מטמא רבי יהודה אע"ג דאין דרך לעמוד על הענ אלא מעט ורבנן דקאמרי ראשון ראשון נפסק רבותא קאמר אפילו לא פסק כיון דאינו אלא מטפטף ראשון ראשון בטל והרב ר' יהודה בן ה"ר י"ט מפרש ועדיין לא פסק פירוש מלהיות שותת אותה אילו היה מטפטף היה טהור דראשון ראשון בטל וחכמים דבתר הכי היינו תנא קמא דמפרש טעמייהו אמאי פליגי אדרבי יהודה מפני שראשון ראשון נפסק וכן נמי ר' יהודה בתר הכי מפרש טעמא אמאי פליג אדר"ש שאני אומר טיפה של מיתה עומדה על הענ ור"ת מפרש ועדיין לא פסק שאחר שנודע לנו שמת ראינו שלא פסק ובודאי איכא מיעוט לאחר מיתה כדמפרש ואזיל ספק רובא מחייס ספק מיעוט כו' ואתא לאפוקי מתנא קמא דאמר דאפי' היכא דאיכא לספוקי שמא יצא כולו מחייס טמא: **ודמו מטפטף לגומא.** רבי יהודה נקט גומא משום שהזכיר טפטוף שיהא יחד ומצטרף דבלאו גומא אינו מתערב יפה אלא נוטף כאן וכאן אבל רבי שמעון דנקט שותת אפילו בארץ מתערב יפה:

רבי

מסורת הש"ס

ב) [לעיל לא:], ג) סוטה כ: מגילה טו:, ד) לעיל לט. סוטה כ:, ה) [י"ל דתמיא], ו) [לעיל לה. וש"נ], ז) [מוספפת פ"ט הי"ב] מ"ק כז:, ח) חולין פז:, ט) [לעיל טז. וש"נ], י) [י"ל מכלל דל"י סבר. רש"ל], כ) [מוספפת דאהלות פ"ד ה"ו ע' אהלות פ"ג מ"ה ותמה הר"ש הא דמייתי הכא מבריתא ושביק מתני'], ל) [ויקרא טוז], מ) [י"ל דתמיא], נ) [ע' תוי' מה שתמה על זה מפ"ג מ"ה דאהלות], ס) ר"מ מ"ז [וצ"ל טמא], ע) [ע' בחולין פז. בתוס' ד"ה רואין אותו],

תורה אור השלם

1. הִנֵּה נַחֲלַת יְיָ בָּנִים שָׂכָר פְּרִי הַבָּטֶן: תהלים קכז ג
2. וְהָבוּאוּנָה נְעָרוֹת אֲסֻתָּר וְסָרִיסֶיהָ וַיַּגִּידוּ לָהּ וַתִּתְחַלְחֵל הַמַּלְכָּה מְאֹד וַתִּשְׁלַח בְּגָדִים לְהַלְבִּישׁ אֶת מָרְדֳּכַי וּלְהָסִיר שַׂקּוֹ מֵעָלָיו וְלֹא קִבֵּל:

אסתר ד ד

מוסף רש"י

ותתחלחל. נתמסמס חלב גופה (מגילה טו:). **שחרדה מסלקת את הדמים.** דקתני הגיע שעת וסתה ולא בדקה טמאה, מפני שאורח זמנו בא, ר"מ אומר אם היתה נמתחת והגיע שעת וסתה ולא בדקה טהורים, אם בדקה אחרי כן ומצאתה טהורה, ולא אמר אורח זמנו בא, שחרדה מסלקת את הדמים (סוטה כ:). **פחדא צמית.** דאגה שאינה באה פתאום אלא דואגת שמא יפלו חוטים לחורבה, נומת את המקור מלהוציא דם, ואפילו בשעת וסתה (שם). **ביעתותא.** הבאה פתאום כגון זו אלא היתה תרדה עד עכשיו ופתאום היא מרגשת בעצרה, וכן באתה שבאת לה שמועה מרדני פתאום, מרפיא. הדמים, פותח את המקור (שם). מבשרו. מכח אבכו ומתוקף ילדו (בריתות ח:). **על גבי נדות מתות.** הכליס שנשתמשו בהן בעודן בחיים שנטמאו בנגיעתן, שהנדה מטמאה בנגיעתה אדם וכליס (מו"ק כז:). **והיו נדות חיות מתביישות.** שעושין בהן מה שאין עושין לאחר מתות (שם). מקור מקומו טמא. וכל דס הבא דרך שס ואפילו אינו דס נדה, הוי אב הטומאה לטמא אדם טומאת ערב, ואם נגעה בטהרות טמאים (לעיל סז.).

עין משפט נר מצוה

סא א ב מיי' פ"ד מהל' מטמאי משכב ומושב הלט"ו סמג עשין ללא:
סב ג מיי' פ"ב מהל' טומאת מת הלי"ד סמג שם סס:
סג ד מיי' שם הלי"ג:
סד ה מיי' שם הלי"ד:

תוס' הרא"ש

אלא טעמא דב"ש כדתניא בראשונה כו'. תימה דמשמע דהך בריית' דב"ש היא ובמוע' קטן מייתי לה בהדי שאר בראשונה דקאמר בראשונה היו מוליכין לבית האבל כו'. בראשונ' היתה הוצאת המת קשה לקרוביו כו'. ובתוספתא קתני להו לכולהו בהדי הדדי ומשמע דקי"ל הכי כמו שהתקינו לבסוף. ואומר ר"ת דבריתא דהכא איירי בכלים שהיו עליה סמוך למיתה דמודו ב"ה דאותו יש להם טומאת זיבה. ופלוגתא דמתניתין קיימא אריש דקתני דנדה מטמאה באבן מסמא עד שימוק הבשר והך חומרא מוקמי ב"ש בכל הנשים. וב"ה פליגי עלייהו בהא. והכי מייתי מהך בריתא דכי היכי דתקינו חכמים על כל בגדים סמוך למיתה משום כבוד זבין חיים ה"נ תקינו לב"ש דכל הנשים (מחמירות) [מטמאות] באבן מסמא. או א"נ הכי קתני בראשונה היו נוהגין כב"ה ולבסוף התקינו כב"ש: מקור מקומו טמא. ותימה תיפוק לי בלא טעם דמקור שהרי נגע במת. רצ"ל שמחמת טומאת מקור חשיב כדם נדה אע"פ שנעקר ממנה משמתה ומטמאה במשא כדין דם הנדה וכעין החרדל: **מכלל** דר' יהודה סבר באהל נמי מטמא. הא כיון דא"ר יוסי אינו מטמא באהל א"כ מיירי בשנעקר הדם מחיים: דרה"ר ספיקו טהור. ולא החמירו בו חכמים לעשות אותו דם הבוסה כיון דשמא יצא כולו מחיים. ורש"י פירש דחכמים באין להחמיר ולומר דטמא מדאורייתא ברשות היחיד וברשות הרבים ספיקו טהור מן התורה אבל מטמא משום דם תבוסה דרבנן. אלא איזהו דם הבוסה דאינו אלא מדרבנן אפי' ברה"י כגון היכא דפשיטא לן דלא נפיק רביעית שלם לאחר מיתה: הרוג שיצא ממנו רביעית דם בחייו ובמותו ועדיין לא פסק. כך כתוב הגירסא (בס"פ) [בתוספתא] וה"פ ועדיין לא פסק ויכול להיות רבה עד שיהא בו רביעית מדם שלאחר מיתה או גזרו בו טומאה אע"פ שאין בו רביעית אבל אם פסק כבר דידענן דתו לא יהיה רביעית לאחר מיתה לא גזרו בו. י"מ ולא פסק כלומר שותת (ששתת) דאי מטפטף ונפסק ראשון ראשון בטל והיינו כרבנן [דסיפא] דמטהרי בהכי. י"ס דגרסי ועדיין לח וה"פ דאי נקרש מקצתו אותו שנקרש בא מחיים וכאילו הוא בפני עצמו ואין כאן רביעית:

רבי יהודה לטעמיה דאמר אין דם מבטל דם. וא"ת לרבא דמשני אליבא דרבי יהודה בזבחים בפרק התערובת (דף עט:) דבכ"מ אית ליה לר' יהודה מין במינו לא בטיל וכן נמי בפ' הערל (יבמות דף פא:) גבי חתיכה של חטאת וגבי פרוסה של לחם הפנים דקאמר התם ר' יהודה לא תעלה ומוקי לה התם רבה בר רב הונא כשנמוחה ופריך אי הכי מ"ט דר' יהודה ומשני ר' יהודה לטעמיה דאמר מין במינו לא בטיל והיא דקאמר התם בטיל היינו בטומאה דרבנן דמדאורייתא בכל שהוא סגי א"כ ה"נ דם תבוסה דרבנן ליבטל ברובא ויש לומר כיון דשייך ביה טומאה רביעית דם דמטמא באהל ראוי להחמיר בו יותר ולא בטל ברובו במינו וא"ת ולפירוש מהכא לרב חסדא דאמר בפ' הקומץ רבה (מנחות דף כג.) נבלה בטלה בשחוטה דבתר מבטל אזלינן ואי אפשר לשחוטה שתעשה נבלה והוי ליה מין בשאינו מינו והכא נמי אי אפשר לדם המבטל להיות טמא וליבטל ביה דם של אחר מיתה ויש לומר דהתם אליבא דתנא דבי ר' חייא פליגי רב חסדא ורבי חנינא דסבר התם כרבי יהודה אבל לרבי יהודה גופיה אין חילוק ולעולם לא בטיל[ב]: **מערה** אין נוגעת לא. וא"ת וליתני אינה נוגעת דלגופיה לא איצטריך דפשיטא דמערה דהא אינה מטמאה [ע] בהיסט ויש לומר דאיצטריך לאשמועינן דלא חיישינן שמא נגעה והכי נמי איכא לפרושי הא [פ] דתניא במסכת ידים כל שאינו מטמא את המים במשא כשר לנטילת ידים ויש שרוצים לדקדק הא מטמא במשא אינו כשר לנטילת ידים ומתוך כך אוסרין לקבל מים מן עובד כוכבים ושיבוש הוא דהא נדה ויולדת וזבה וטלולת אף על פי שמטמאות במשא וכ"ש עכשיו שאנו נוטלין כולנו ממי טמאים ונראה דהתם אייר לתרומה או לחולין שנעשו על טהרת תרומה ולא אתא לדיוקא אלא לגופיה דכשר לערות לידים ואף ע"ג דמטמא במגע לא חיישינן שמא יגע ולעיל מיניה תניא הכל כשרין ליטול ידים ואפילו טמא מת ואפילו בועל נדה שאינו מטמא [פ] (בהיסט) ושמא כי היכי דקיל מנדה שאינו מטמא משכב ומחתון [ג] [אלא] כעליון ושטילתו ביוסה"נ [פ] קילא מנדה שאינו מטמא בהיסט ומיהו קשיא הא דתנן במסכת כלים (פ"א מ"ב) למעלה מהן נבלה דמטמא במשא למעלה מהן בועל נדה שמטמא משכב ומחתון כעליון אלמא מטמא ומי במשא מיהו מצינן למימר דאע"ג דאינו מטמא במשא קאמר שפיר למעלה מנבלה כיון דאיכא חומרא חדא לית בנבלה דה"נ תנן לעיל ומטמא באבן מסמא ותנן בתר הכי למעלה מהן מת שמטמא באהל אע"ג דאינו מטמא באבן מסמא ואומר ר"י דלא קשה מידי אפילו אי מטמא במשא כנבלה היינו דמטמא את הטהור הנושא אבל כשהוא נושא את הטהור כגון הכא שהוא נושא את המים לא מטמא כדאמר בפ' ר"ע בשבת (דף פג:) זה הסיטו של זב שלא מצינו לו חבר בכל התורה כולה שאם תכריע טומאה את הטהרה בכף מאזנים שיהא טמא: **חולין הטבולין לחלה לאו בחלה דמו. דוקא לענין טבול יום** כדאמרינן לעיל בפרק קמא (דף ז.) כל שודאי מטמא חולין כו': **ואם נפל מרוקה ומדם טהרה על כבר של תרומה שהוא טהור.** והכי תנן בריש פ"ב דטבול יום משקין היוצאין ממנו כמשקה הנוגע בהן אלו ואלו אין מטמאין מפ' ר"ת במשקה תרומה הנוגע בהן אלו ואלו אין מטמאין את הקדשים אבל מפסל פסלי ליה אבל תרומה אפילו אינה פוסלת כדתני הכא שאם נפל רוקה ודם טהרה על כבר של תרומה שטהורה ואין לפרש במשקה חולין הנוגע בהן דהא טבול יום אינו מטמא משקה חולין ומאי קאמר אלו ואלו אין מטמאין (קדשים) אפילו מפסל נמי לא פסלי ואין לפרש במשקה חולין שנעשו על טהרת הקדש דהא חזרו לומר בשמעתין דלאו כקדש דמו:

הרואה יום אחד עשר ושבלה לערב בו'. דספירת ערב לאו ספירה היא כדקאמר בגמרא ושוין בטבילת לילה שאינה טבילה מכאן קשה לפירוש רש"י שפירש בפ' ג' דזבחים (דף כג.) ובפסחים פרק כילד צולין (דף פא.) דקאמר לר' יוסי דקאמר מקלת היום ככולו וזבה שראתה בשביעי שלה אינה קוטרת לאחר טבילה ופריך התם אלא זבה גמורה היכי משכחת לה ומשני בשופעת אי נמי בראתה בשני בין השמשות ופי' רש"י הא דלא משני בראתה בלילות משום דלמ"ד מקלת היום ככולו לילה חשיבא ספירה ולא צריך עמוד השחר לטבול והשתא קשה דא"כ מתני' דלא כר' יוסי וכן מתני' דמגילה פ' הקורא (דף כ.) דתנן כולן שעשו משעלה עמוד השחר כשר משמע דבלילה לא הוי ספירה ומפ'

שראשון ראשון נפסק. שאין זב בקילוח אלא נוטף והלכך אפי' היה רוב לאחר מיתה טהרי מתחילה דם נפל מחיים בתוך הגומא ואח"כ נפל דם מיתה עליו טיפין טיפין כל טיפה וטיפה שנפלה בטלה בדם הראשון שהיה בגומא מחיים והיכא אמרי' דם תבוסה בשוכב על האדן ודמו זב ואינו נפסק ההוא כי הוי לאחר מיתה רובא אזלינן בתריה מדרבנן ואי נמי מספקא לן גזור בה טומאה: **דאין דם מבטל דם.** בפרק כסוי הדם[ט] **שופך לארץ.** שאינו נוטף אלא שותת ואינו נפסק הילכך לא מבטל ההוא דלאחר מיתה שהוא הרבה אבל נוטף ראשון בטל ואפילו טיפה שלאחר מיתה מרובה בטלה שלא נפל ביחד: **מתני' מערה מים לפסח.** מכלי אל כלי לרחוץ בו את בשר הפסח אבל במים אינה נוגעת שהיא טבולת יום שטבלה לסוף שבועיים ואין לה הערב שמש עד יום שמונים שהוא תכף להבאת כפרתה והכתוב עשאה טבולת יום דכתיב (ויקרא יב) בכל קדש לא תגע וקי"ל[מ] בכל קדש לרבות את התרומה וטבול יום שני הוא וכשהיא מערה אינה נוגעת במים אלא בכלים ושני אינו מטמא כלי: **חזרו לומר הרי היא כמגע טמא מת.** שהוא ראשון לקדשים אבל לחולין לא הילכך אפילו נוגעת במים אם תרלה שהמים חולין הם וטבול יום שני הוא ואין שני עושה שלישי בחולין ואף ע"פ שהמים הללו נעשים על טהרת הקדש שהרי לרחילת פסח עשויות לא מהני בהו שני לחולין הנעשה על טהרת הקדש לאו כקדש דמו: **גמ' נוגעת.** במים לא: **לקדש דמו.** ומהני בהו שני: **מתני' ומודים שאוכלה במעשר.** כדין טבול יום: **וקולה לה חלה.** עד שלא תקרא עליה שם ומנחתה בכלי: **ומקפת.** ומקרבת הכלי אצל העיסה כמו אקפינהו ולא אדמו בשחיטת חולין (דף נ.) וכמו אין מקיפין שתי חביות במס' בילה (דף לב:). ובגמרא מפרש דמלוה לתרוס מן המוקף מן הקרוב לדבר שהוא תורס עליו: **ואם נפל מרוקה.** דהוו להו משקים היוצאין מן הטבול יום וטהוריס כדתניא בגמרא: **צריכה טבילה.** ליל שמונים לתרומה מפני שטבולת יום ארוך היא והסיחה דעתה מן התרומה ואם ישראלית היא טובלת לביאת מקדש: **אינה צריכה.** אבל לקדשים מודו ב"ה דקיימא לן (חגיגה דף כא.) האוכן ומחוסר כפורים צריכין טבילה לקדש הילכך[ט] לאחר שהביאה כפרתה טובלת לקדשים: **גמ' לאו כחלה דמו.** ולא מהני בהו שני: **מתני' הרואה יום י"א.** שהוא סוף ימי זב ואין יום שלאחריו מצטרף עמו לזיבה: **משכב ומושב.** אפילו בעלה מטמא משכב ומושב לטמא אוכלין ומשקין שהוא כבועל שומרת יום כנגד יום דקסבר יום י"א בעי שימור:

וב"ה

מערה מים לפסח. אבל לא תגע בהן דחולין שנעשו על טהרת הקדש כקדש דמו. והאי דנקט מערה ולא נקט אינה נוגעת לאשמועינן דאע"ג דאינה נוגעת לא אסרו לערות שמא תגע: **בקודש דמו.** הכי נמי הוה מצי למימר כתרומה דמו דאשכחן מאן דסבר הכי בפ' אין דורשין: אלו ואלו אין מטמאין. אומר ר"ת דהכי פירושו כמשקין של תרומה הנוגע בהם דאילו כמשק' חולין שהורין גמורים הן דאין טבול יום מטמא משקה חולין. אלו ואלו אין מטמאין היינו אין מטמאין קדש אלא פוסלין. אבל תרומה אפי' מיפסל נמי לא פסלי כדקתני מתניתין ואם נפל מרוקה או מדם טהרה שלה על ככר של תרומה טהור. ואין לפרש דמשקה חולין קאמר ובחולין שנעשו על טהרת הקדש דהא סבירא לן השתא דלאו כקדש דמו כמו שחזרו לומר הרי הן כמגע [טמא] מת לקדשים ומותרת אף ליגע בידים ואינן פוסלין את הפסח ואלו משקין היוצאין ממנו פוסלין את הקדש מדקתני על ככר של תרומה טהור מכלל דשל קדש טמא: **הרואה** י"א. ה"ה עשירי למ"ד בגמרא לא בעי שימור:

תוס' הרא"ש

מערה מים לפסח. אבל לא תגע בהן דחולין שנעשו על טהרת הקדש כקדש דמו. והאי דנקט מערה ולא נקט אינה נוגעת לאשמועינן דאע"ג דאינה נוגעת לא אסרו לערות שמא תגע: **בקודש** דמו. הכי נמי הוה מצי למימר כתרומה דמו דאשכחן מאן דסבר הכי בפ' אין דורשין: אלו ואלו אין מטמאין. אומר ר"ת דהכי פירושו כמשקין של תרומה הנוגע בהם דאילו כמשק' חולין שהורין גמורים הן דאין טבול יום מטמא משקה חולין. אלו ואלו אין מטמאין היינו אין מטמאין קדש אלא פוסלין. אבל תרומה אפי' מיפסל נמי לא פסלי כדקתני מתניתין ואם נפל מרוקה או מדם טהרה שלה על ככר של תרומה טהור. ואין לפרש דמשקה חולין קאמר ובחולין שנעשו על טהרת הקדש דהא סבירא לן השתא דלאו כקדש דמו כמו שחזרו לומר הרי הן כמגע [טמא] מת לקדשים ומותרת אף ליגע בידים ואינן פוסלין את הפסח ואלו משקין היוצאין ממנו פוסלין את הקדש מדקתני על ככר של תרומה טהור מכלל דשל קדש טמא: **הרואה** י"א. ה"ה עשירי למ"ד בגמרא לא בעי שימור:

עין משפט נר מצוה

סה א מיי' פ"ה מהל' טומאת משכב ומושב הלכה ד:

סו ב מיי' פי"ח מהל' אבות הטומאה הל"ט:

סז ג ד מיי' פ"ה מהל' טומאת משכב ומושב הלכה ד:

סח ה מיי' פ"ג מהל' מעשר שני הל"ד:

סט ו מיי' פי"ב מהל' תרומות הל"א:

ע ז מיי' פ"ג מהל' תרומות הל"י:

עא ח מיי' פ"ו מהל' אבות הטומאה הל"ד:

עב ט מיי' פ"ה מהל' משכב ומושב הל"ז וסי"ו מהל' איסורי ביאה הל"י:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה מערה וכו' דתניא בבמ' ידים וכו'. בתוספתא הוא בר"ש פפ"ל דידים: **בא"ד** קיל מנדה שאינה ממטא בהיסט כו'. ע' יומא ו ע"ב תד"ה שמטמא:

הגהות הגר"א

[א] גמ' חוץ ממשקה הזב. שהוא אב הטומאה ממקק:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' מערה אין נוגעת לא אלמא חולין וכו' אימא סיפא חזרו לומר כו' אלמא חולין. ד' מלות אלו אלמא. אימא סיפא. אלמא. ממקק. וכ"כ כ"ז ממקק לדעת מהרש"ל וכ"כ בר"ש משנה פ' פ"ב דטבו"י יעו"ש: **ב]** שם מתני' מני אלא שאול היא. כ"ב ע' פאר הלכה דף ס ע"ג באורך ועוד שם דף ו' ע"ב ד"ה בזה:

מוסף רש"י

אין דם מבטל דם. דקסבר מין במינו לא בטל (חולין פז: וכעי"ז זבחים לה. עז). **חולין שנעשו על טהרת הקדש.** אלא הרגיל לאכול קדשים מקבל עליו לאכול חולין בטהרת הקודש, כדי שיהו בני ביתו זהירין ובקיאין בטהרת הקודש (חגיגה יט:) חו: שהיה להרגיל עצמו בטהרת קדשים שאם יאכל שלמים לו תוהה יהא בקי בשמירתן (חולין ב:). **לאו כקדש דמו.** ואין מייב ליהר בהו (שם ג:). **טבול יום** תחילה לקדש. דהוי ראשון ומשו לקודש שני, דאותו שני עושה שלישי ורביעי בקודש ופוסל את התרומה (מעילה ח:). מעלה עשו בקודש להיות טבול יום אצלו כראשון לטומאה ויטמא שני בקודש זה מזה, שאוכל שנגע בטבול יום נעשה שני ועושה את חבירו שלישי ושניהם קרויין טמאין שמקלקלין את אחרים והשלישי פוסל את הרביעי להיות הוא עצמו פסול, אבל לא יפסול את אחרים במגעו (סוטה כט:). **צריכה טבילה באחרונה.** יולדת שהיא טבולת יום כל שעה ושעה, שהרי לסוף שבועים היא טובלת ואינה אוכלת בתרומה עד שיבלו ימי טוהר, כדכתיב בכל קדש לא תגע, וקאמרי ב"ש שצריכה לטבול לאור שמונים ואחד שהוא סוף שמונים (לעיל כט:). **מן המזוקף.** סמוך, כמו (חולין עו:) מקיפין בבועי, שסומכים זו לזו ורואין אם דומות זו לזו (ערובין ל: ובעי"ז חולין ז:). **משקה טבול יום.** אותן משקין היוצאים ממנו הרי הן כמשקין שהוא נוגע בהן (חולין פז:). **ואלו ואלו אינן מטמאין.** דלא גזור בהו רבנן טומאה (שם פח.). חדרן ממשקה הזב. כגון שלשה מעיינות הזב המעיין בפרק דם הנדה (נד:) שהן אב הטומאה לטמא אדם וכלים, וזבו ורוקו ומימי רגליו ושכבת זרעו של כל אדם, דילפינן מרוקו, דכתיב וכי יירוק הזב, מה רוק שהוא מתעגל ומתאסף יחד ואח"כ יוצא, אף כל שהוא מתעגל ויוצא, ומשקין אחרים יוצאין ממנו שאינם אב הטומאה, לפי שאינם מתעגלים ויוצאים כרוק, ואלו הן דמעת עינו דם מנגפתו וחלב האשה (חולין פח.).

מסורת הש"ם

פ) חולין פז: [זבחים עח. לה. לו. מנחות כב. פסחים סה:]. **צ)** [תוספתא דאהלות פ"ד ה"ו ע"ש]. **ג)** [חגיגה יט: חולין ג:]. **ד)** [חולין ג:]. **ה)** [סוטה כט: מעילה ח. ע"ש תוספתא דטהרות פ"א ה"ג]. **ו)** [לעיל כט:]. **ז)** פסחים לה. יומא עד: [נדעים פי"ד מ"ג וע' בר"ש בהג"ה]. **ח)** לעיל ז.. **ט)** [עירובין ל: וש"נ]. **י)** טבול יום פ"ב [מ"א ע"ש חולין פז:]. **כ)** [במשנה ליומא]. **ל)** [חולין פז:]. **מ)** [יבמות עב.]. **נ)** בפ"א טוף: [במהר, **ס)** [וע"ע תוס' מנחות כב: ד"ה ור' יהודה סבר]. **ע)** ס"א במשנ. **פ)** רש"ל במשנ. **צ)** רש"א.

וכ"ה פוטרין מן הקרבן. דלא בעי שימור. אבל לענין טומאה מודו מדרבנן להחמיר גזרה יום י"א אטו תוך י"א יום דמטמאה בועלה מדאורייתא עד שתספור קצת יום המחרת כדליף לקמן [עב.] מיהיה להו[1]: **טבלה יום שלאחריו.** דעבדה שימור קצת ושימור מעליא הוא אלא שתוך י"א יום אסור לעשות כן שלא תבא לידי ספק שמא תראה לאחר תשמיש ומצטרפין הימים לזיבה ואין טבילתה טבילה: **מטמאין משכב ומושב.** ואפילו בועלה מדרבנן גזרו אטו תוך י"א יום: **ופטורין מן הקרבן.** דהא עבדי שימור ואע"פ שחזרה ורואתה אין מצטרפין לזיבה שהרי תחילת נדה היא: **גרגרן.** ממהר לחטוא שמא ירגיל בכך תוך י"א אבל לענין טומאה טהור: **וחייבין בקרבן.** ואפילו לא תראה למחר דהא בעי שימור והרי בעל זבה קטנה: **טבלה יום שלאחריו.** דעבדה קצת שימור ושמשה: **ס"ז תרבוה רעה.** שמא תראה אחר כן ותצטרף לשלפניו ואין טבילתה טבילה: **ומגען.** לענין טומאה וטהרה: **ובעילתן.** לענין קרבן: **תלויין.** שאם תראה מגען מגע זבה וחייבין בקרבן ואם לא תראה מגען טהור ובעילתן פטורה: **גמ' ס"ר ושוין בטובלת לילה לזבה.** ואע"פ שחלוקין ב"ה ברואה יום י"א וטבלה לערב שפטורין מן הקרבן התם משום דיום י"א לא בעי שימור הילכך לאו זבה הואי אבל זבה קטנה של תוך י"א יום בעיא שימור דאין טבילת לילה עולה עד שתשמור יום המחרת קצת ותטבול: **ושוין ברואה תוך י"א יום וטבלה לערב ושמשה שחייבין בקרבן.** כאילו בועלה ביום. והך סיפא פירוש דריסא הוא: **אם שיוה לו לטומאה.** שאתם מודים שמטמאה בועלה משכב ומושב ליל מוצאי י"א: **בתוך י"א מצטרף עמו לזיבה.** הילכך צריכה לשמור יום המחרת כנגד יום הראייה: **להחמיר.** מדרבנן: **להקל.** להביא חולין בעזרה: **נושכים.** מוקשין: **אמר רב הונא משכבות ומושבות שבשני.** לראייתה הרואה תוך י"א וטבלה יום שלאחריו לב"ש דמחמירי ומטמאין משכב ומושב מדרבנן לאחר טבילה ואפילו לא ראתה מאי טעמא דכיון דכי חזיא מטומאה למפרע מדאורייתא שהרי מצטרף לזיבה כי לא חזיא נמי גזרינן מדרבנן אטו ראתה: **תניא טבלה יום שלאחריו.** יום י"ב שאינו מצטרף ואחר כן ראתה וקס"ד האי ראתה דלאחריו כאילו לא ראתה תוך י"א דמיא דהא עכשיו היא מטמאה מתחילת נדה ואינה פוסלת טבילה של שחרית והך טומאה מדרבנן היא דגזרינן י"ב אטו י"א ה"נ גזרינן לא ראתה אטו ראתה: **ראייה נדה היא.** ואינה מצטרפת אלא מעכשיו מטמאה וטומאת מעת לעת הוא דאיכא עליה וטומאת מעת לעת אינה מטמאה את בועלה אלא משום דגזרינן יום שלאחר י"א אטו תוך י"א דאורייתא ה"נ תוך י"א כי לא ראתה בשני אחר טבילתה גזרינן אטו ראתה: **א"ל אביי לרב יוסף רב להנא.** דאמר ראתה שאני הכי קא קשיא ליה אע"ג דהך טומאה מדרבנן ליכא למימר דכי היכי דגזרי ב"ש ראייה שניה דלאחר י"א אטו ראייה שניה תוך י"א ה"נ גגזור לא ראתה אטו ראתה דראייה דראייה מיתלפא ראתה בלא ראתה לא מיתלפא: **ועוד תנן.** דלא כרב הונא: **הרואה ראייה אחת של זוב.** באים מיירי: **כשומרת יום כנגד יום.** בשני שלה שמגעה תלוי אחר ראייה אם טבל לאחר ראייה וגגע במעשר מגעו תלוי שמא ירואה ראייה שניה ומצטרף לזיבה: **כבעל קרי.** וטהור למעשר לאחר טבילה מיד. קתני מיהא לב"ש שומרת יום וזב דראייה ראשונה טון: ותניא

וב"ה אומרים [a]פטורים מן הקרבן טבלה ביום של אחריו ושמשה את ביתה ואח"כ ראתה [a] ב"ש אומרים מטמאין משכב ומושב ופטורין מן הקרבן וב"ה אומרים [b]ה"ז [6]גרגרן [c]ומודים ברואה בתוך י"א יום וטבלה לערב ושמשה שמטמאין משכב ומושב וחייבין בקרבן [d]טבלה ביום של אחריו ושמשה ה"ז תרבות רעה ומגען ובעילתן תלויין: **גמ'** ת"ר [e]ושוין בטובלת לילה לזבה שאינה טבילה ושוין ברואה בתוך י"א יום וטבלה לערב ושמשה שמטמאה משכב ומושב וחייבין בקרבן לא נחלקו אלא ביום י"א יום שב"ש אומרים מטמאין משכב ומושב וחייבין בקרבן ובית הלל פוטרין מקרבן אמרו להן ב"ש לב"ה מ"ש יום י"א מיום תוך י"א אם שיוה לו לטומאה לא ישוה לו לקרבן אמרו להן ב"ה לב"ש לא אם אמרת בתוך י"א יום שכן יום שלאחריו מצטרף עמו לזיבה תאמרו ביום י"א שאין יום שלאחריו שנצטרף עמו לזיבה אמרו להם בית שמאי השוו מדותיכם אם שיוה לו לטומאה ישוה לו לקרבן ואם לא שיוה לו לקרבן לא ישוה לו לטומאה אמרו להם ב"ה אם הביאנוהו לידי טומאה להחמיר לא נביאהו לידי קרבן להקל ועוד מדבריכם אתם נושכין שאתם אומרין טבלה יום שלאחריו ושמשה ואח"כ ראתה מטמא משכב ומושב ופטורה מן הקרבן אף אתם השוו מדותיכם אם שיוה לו לטומאה ישוה לו לקרבן ואם לא שיוה לו לקרבן לא ישוה לו לטומאה אלא להחמיר ולא להקל הכא נמי להחמיר ולא להקל אמר רב הונא משכבה ומושבה שבשני ב"ש מטמאין אע"פ שטבלה אע"פ שלא ראתה מאי טעמא כיון דאילו חזיא מטמאה השתא נמי מטמיא אמר רב יוסף מאי קמ"ל תנינא טבלה יום שלאחריו ושמשה את ביתה ואח"כ ראתה ב"ש אומרים מטמאה משכבות ומושבות ופטורה מן הקרבן אמר רב כהנא ראתה שאני אמר רב יוסף וכי ראתה מאי הוי ראייה דנדה היא א"ל אביי לרב יוסף רב כהנא הכי קא קשיא ליה בשלמא היכא דראתה גזרינן ראייה דנדה אטו ראייה דזבה אלא היכא דלא ראתה מאי נגזר בה ועוד תנן [3]הרואה ראייה אחת של זוב ב"ש אומרים כשומרת יום כנגד יום ובה"א [i]כבעל קרי

ותניא

שפוסקת בו שאינו טהור אינו דין שיעלה לה לחשבון הנקייס[4]: **אף** אתם השוו מדותיכם. וא"ת ומאי ס"ד דב"ש הא ודאי לדידהו נמי איכא לאקשויי הכי וי"ל דקסברי ב"ש דיוס י"א שהוא מדאורייתא אי מחמירינן ביה לטמא משכב ומושב אתי למימר ביה חיוב קרבן אבל ביום שלאחריו שהכל יודעין שהוא מדרבנן לא אתי לחיובי קרבן אי מחמירין ביה לטמוי משכב ומושב:

אמר רב כהנא ראתה שאני. ואדרבה מגליה לרב הונא בתוך י"א יום בלא ראתה והיינו דקאמר רב כהנא הכי קא קשיא ליה פי' אדרב הונא ועוד תניא דלא כרב הונא:

אלא

ומפ' ר"ת דהכי פריך זבה ביממא היכי משכחת לה מדכתיב כל ימי זוב טומאתה אמרי' לקמן אימר ביממא תהוי זבה משמע דברואה ימים היא נעשית זבה מיהא תימה מאי קא משני ברואה בשני בין השמשות מ"מ ליכא אלא ב' ראיות ביום וא"ל דלא חש להזכיר השלישית כיון שהזכיר השניה ממילא ידעי' השלישית וכן ל"ל לפירש"י דבסוף פרק ב' דנזיר (דף טז.) דאיכא נמי הך סוגיא דכילד לולין (פסחים דף פא.) ומשני דחזאי תלתא יומי סמוך לשקיעת החמה דלא הוי שהות דסליק ליה למנינא ותלתא יומי לאו דוקא [2]דבחדא שגי כשראתה בשני עד הלילה ור"י מפרש זבה גמורה לר' יוסי היכי משכחת לה כיון דאית ליה לרבי יוסי מקלת היום ככולו בתחילת היום דקאמר זב הרואה בשביעי שלו אינו סותר התחלת היום ושלים ז' ה"ה נמי דסוף היום ככולו ואפי' ראתה בלילה מה בכך מ"מ מקלת היום ככולו וסוף היום להוי שימור וכן משמע בנזיר (דף טז.) דקאמר ולרבי יוסי כו' כיון דחזאי פלגא דיומא אידך פלגא סליק לה שימור משמע שסוף היום מחלות ואילך הוי שימור דאידך פלגא ומשני דחזאי תלתא יומי סמוך לשקיעת חמה דלא הוי שהות פי' סוף היום סליק לה למנינא דראייתה וא"ת ולרבי יוסי נימא וכי כותאי אמרה לשמעתיה דאית ליה מקלת היום ככולו ושמעתיה דרב אוקמינן לעיל (דף סט.) דלא ככותאי ובנזיר אוקמינן רב כרבי יוסי וי"ל דכי אית ליה מקלת היום ככולו היינו בשביעי לזבה שהוא יום אחרון של חשבונה וכן בשומרת יום כנגד יום מקלת יום ספירה עולה ואינה סותרת שאין לה למנות יותר והוא סוף חשבונה אבל בתחילת הספירה לא אמרינן שסוף היום שהיא פוסקת בו שיהא ככולו מיהו קשה לאמרי' בפ"ק דר"ה (דף י.) אמר רבא ק"ו ומה נדה שאין תחילת היום עולה לה בסופה סוף היום עולה לה בתחילתה שנה שתחילת היום עולה לה בסופה אינו דין שסוף היום עולה לה בתחילתה ומאי קושיא זבה תוכיח לרבי יוסי שתחילת היום עולה לה בסופה ואין סוף היום עולה לה בתחילתה ואור"י דאליבא דרבנן קאמר רבא ולא אליבא דר' יוסי ועוד נ"ל דאפילו לרבי יוסי אין שייך לומר יוכיח מזבה לנדה דגבי נדה דין הוא שיהיה יום ראשון מן החשבון כי למה לא יהיה ככל הטומאות שאין צריכין נקייס אבל זבה דצריכה נקייס נהי דבסוף החשבון יעלה שמיד שנכנס השביעי נכנס בטהרה מ"מ יום

[1] [לעיל נד.], [2] זכיס פ"א מ"א, [3] [ויקרא טו], [4] [נוע' תוס' לעיל לג. ד"ה סופרתו ותוס' פסחים פא. ד"ה א"כן],

הגהות מהר"ב רנשבורג

[a] גמ' בש"א מטמאין משכבות ומושבות ופטורים מן הקרבן כנ"ל: [b] תוס' ד"ה (בדף עא ע"ב) הרואה וכו' ותלתא יומי ל"ל דבחדא. מלת דבחדא נמחק. וכ"כ דבתרתי כנ"ל וכמ"ש רש"א:

מוסף רש"י

הרי זה גרגרן. אלא המתין יום זה (לעיל נד.). ומגען ובעילתן תלויין. חו היא מליתן אם תראה היום יהיו טומאין למפרע וחייבין בקרבן (זבחים כט.).

תוס' הרא"ש

ושוין בטבילת לילה לזבה שאינה טבילה. פרש"י דשוין דסיפא [הוא פירושא] לשוין דרישא. ורבינו מאיר פירש דקאי אהא דתנן במתניתין גבי זבה קטנה היכא דחל יום י"ב יום טבילתה וקדמה וטבלה בלילה דלב"ש מטמא משכב ומושב וחייבין בקרבן ולב"ה פטורין מן הקרבן שוין הן ומודו להו ב"ה לב"ש היכא דחל שביעי לספירתה יום י"ב וקדמה וטבלה בלילה שחייבין בקרבן: **אף** אתם השוו מדותיכם כו'. (וב"ש) [וב"ה] סברי דביום י"א כשטבלה לערב אין לגזור טומאה דלמא אתי למימר טומאה דאורייתא היא לפי שהוא מי"א ימי זיבה ויבא לחייבה קרבן ותביא חולין לעזרה. אבל ביום שלאחריו מידע ידעי כ"ע דתחלת נדה [הוא] וחומרא דרבנן בעלמא הוא ולא יבא לטעות לענין קרבן:

עין משפט נר מצוה

עג א מיי' פ"ו מהל' איסורי ביאה הל"ז:

עד ב מיי' שם הל"ח ופ"ה מהל' משכב ומושב הלכה ח:

עה ג מיי' פ"ו מהל' איסורי ביאה הל"ג ופ"ה מהל' משכב ומושב הל"ו:

עו ד מיי' פ"ו מהל' איסורי ביאה הל"ג ופ"ה מהל' משכב ומושב שם:

עז ה מיי' פ"ה מהל' משכב ומושב שם ופ"ו מהל' איסורי ביאה הל"ב:

עח ו מיי' פ"ב מהל' מחוסרי כפרה הל' ו: